

Οι ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

- 1) Στο ποίημα έχουμε διάλογο με φανταστικό συνομιλητή, ουσιαστικά μονόλογο. Ο διάλογος με ομιλητή και ωτακουστή που σχολιάζει είναι συνηθισμένος τρόπος της καβαφικής ποίησης. Εξετάστε πώς και γιατί εξυπηρετεί η τεχνική αυτή το συγκεκριμένο ποίημα.
- 2) Η Πόλις είναι από μια άποψη η Αλεξάνδρεια. Όμως πέρα από αυτό είναι ένα σύμβολο. Τι θα μπορούσε να συμβολίζει, κατά τη γνώμη σας, η Πόλις;
- 3) Υπάρχει στο ποίημα προσωπική ευθύνη; Να επισημάνετε τους στίχους στους οποίους φαίνεται.
- 4) «Για τα αλλού - μη ελπίζεις - δεν έχει πλοίο για σε, δεν έχει οδό». Εξετάστε και συζητήστε τους λόγους που οδήγησαν στην πιο πάνω κατάληξη.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

- 1) Ο Καβάφης εντάσσεται στους ποιητές που δίνουν έντονες σκηνοθετικές πληροφορίες στο έργο τους. Ο διάλογος με ομιλητή και ωτακουστή είναι συνηθισμένος τρόπος στην Καβαφική ποίηση γιατί ένα από τα βασικά στοιχεία που κάνει πολύ έντονα την παρουσία του στα Καβαφικά ποιήματα είναι η δραματικότητα και η θεατρικότητα γενικότερα. Με τον εσωτερικό μονόλογο ή φανταστικό διάλογο ο ποιητής προσπαθεί να κάνει πιο έντονη την πάλη του ήρωα με τον ίδιο τον εαυτό του και να φανούν πιο έντονα τα ερωτηματικά που τον βασανίζουν. Με τη βοήθεια του φανταστικού διαλόγου εντός της ψυχής το ποίημα αποκτά ένα τέτοιο συνειδησιακό βάθος που αποκαλύπτει τη σύγκρουση ανάμεσα στη λαχτάρα για απόδραση και στην αδυναμία αδιεξόδου που αντιμετωπίζει ο ήρωας.
- 2) Η Πόλις παίρνει μια **διάσταση εντελώς συμβολική**. Είναι οι **συνήθειες**, τα **πάθη** και οι **ιδέες** στις οποίες δοθήκαμε και από τις οποίες δεν μπορούμε να απαλλαγούμε. Είναι οι **αδυναμίες** μας που μας κρατούν **δέσμιους**, οι άπειρες **υποχωρήσεις** και **συμβιβασμοί** που **πνίγουν** την **ελευθερία** μας και μας κάνουν να ζούμε **φυλακισμένοι** σε μια φυλακή που φτιάξαμε μόνοι μας. **Η Πόλις είναι μέσα μας** την κουβαλάμε μαζί μας και αν αλλάξει το **απ' έξω**, το **από μέσα** μας μένει αναλλοίωτο. Η πόλη γίνεται σύμβολο της **ανίας** και της **πλήξης** μέσα στους **υλικούς** και **ψυχικούς** χώρους που θα θέλαμε να **εγκαταλείψουμε**, της **αγωνίας** και απόλυτης **αδυναμίας** για **φυγή**. Τόπος **παγίδευσης**, **αδιεξόδου**, **ματαίωσης**, **αποτυχίας**, **ήττας**, **φθοράς**, **μαρασμού**.

Είναι ένας τόπος **απελπισίας** χωρίς δυνατότητα απόδρασης και διαφυγής. Είναι ο τόπος **αποτελμάτωσης** των **ονείρων**, των **ιδεών**, των **οραμάτων**, τα **μαύρα ερείπια**, ο τόπος **συντριβής** και **καταστροφής**. Γενικά η **Πόλις** **συμβολίζει την ίδια τη ζωή του ανθρώπου, τον εαυτό του, τον εσωτερικό του κόσμο με τα προβλήματα και τις αδυναμίες του.**

- 3) Ο φανταστικός διάλογος που κάνει μέσα στην ψυχή του ο ήρωας τον οδηγεί σε μία αυτοκριτική μέσα από την οποία αναγνωρίζει την προσωπική του ευθύνη και αντιλαμβάνεται ότι για ό,τι του έχει συμβεί, για τα **«ερείπια μαύρα της ζωής του»** ευθύνεται αποκλειστικά ο ίδιος. Αυτή η παραδοχή της προσωπικής ευθύνης δίνεται ξεκάθαρα στον τελευταίο στίχο της α' στροφής **«που τόσα χρόνια πέρασα και ρήμαξα και χάλασα»**. Το α' πρόσωπο συνιστά οδυνηρή ομολογία για τον ήρωα ότι η ευθύνη για τη ζωή του βαραίνει αποκλειστικά τον ίδιο. Επίσης προσωπική ευθύνη βλέπουμε και στους τελευταίους στίχους της β' στροφής όπου ο ήρωας απαντά στον εαυτό του **«Ετσι που τη ζωή σου ρήμαξες εδώ στην κώχη τούτη την μικρή, σ' όλην την γή την χάλασες»**.
- 4) Στο συγκεκριμένο ποίημα η αδυναμία του ανθρώπου να αντιδράσει οφείλεται στην ίδια την ψυχική του υπόσταση. Ο **άνθρωπος είναι πολιορκημένος και δέσμιος** των παθών και αδυναμιών του μέσα σε ένα καταθλιπτικό **αδιέξοδο**. **Η Πόλις είναι μέσα μας** την κουβαλάμε μαζί μας και αν αλλάξει το **απ' έξω**, το **από μέσα** μας μένει αναλλοίωτο. Το ποίημα **Η Πόλις είναι μια ψυχογραφία του απελπισμένου ατόμου** που βιώνει έντονα την **αποτυχία του ως τιμωρία, καταδίκη και ήττα ζωής**. Με το ποίημα αυτό ο Καβάφης θέλει να προβάλει την **τοπογραφία της ψυχής εκείνων που είναι δέσμιος της ίδιας τους της αποτυχίας και δεν μπορούν να ξεφύγουν**. Ο ήρωας είναι **βαθιά απογοητευμένος και πικραμένος** από την κοινωνική απόρριψη προς αυτόν αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα **την προσωπική του ευθύνη** [πέρασα, ρήμαξα, χάλασα]. Μετά από αυτοκριτική [εσωτερικός μονόλογος] όμως αντιλαμβάνεται και διαπιστώνει **το ανέφικτο της απόδρασης** και της λύτρωσης μέσω της φυγής και ατενίζει ρεαλιστικά πλέον την κατάσταση· **δεν υπάρχει ελπίδα σωτηρίας** [για τα αλλού μη ελπίζεις, δεν έχει πλοίο για σε δεν έχει οδό]